

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 108/2019 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Talousvaliokunta (TaVM 3/2020 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

vakuutusyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutusyhtiölain (521/2008) 9 luvun 5 c §, 10 luvun 8 §, 25 luvun 5 §:n 5 momentti, 26 luvun 28 §:n 2 ja 5 momentti ja 35 §:n 5 momentti sekä 31 luvun 5 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 9 luvun 5 c §, 10 luvun 8 §, 25 luvun 5 §:n 5 momentti, 26 luvun 28 §:n 2 ja 5 momentti ja 35 §:n 5 momentti laissa 303/2015 sekä 31 luvun 5 §:n 1 momentti laissa 981/2013, sekä
lisätään 2 lukuun uusi 5 a §, 9 luvun 5 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 303/2015, uusi 3 momentti, 11 luvun 2 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 303/2015, uusi 3 momentti, 11 lukuun uusi 21 a §, 25 lukuun uusi 27 a ja 27 b § sekä 31 luvun 6 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 981/2013, uusi 4 momentti seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 20/2020 vp

2 luku

Vakuutusyhtiön perustaminen ja toimilupa

Toimiluvan myöntäminen

5 a §

Finanssivalvonnan velvollisuus ilmoittaa toimilupahakemuksesta rajat ylittävissä tilanteissa

Jos Finanssivalvonta aikoo myöntää toimiluvan suomalaiselle vakuutusyhtiölle, jonka toimintasuunnitelman mukaan osaa toiminnasta harjoitetaan toisessa ETA-valtiossa palvelujen tarjoamisen vapauden tai sijoittautumisvapauden perusteella ja tällainen toiminta on todennäköisesti merkittävää vastaanottavan ETA-valtion markkinoiden kannalta, Finanssivalvonnan on ilmoitettava asiasta Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaiselle ja asianomaisen vastaanottavan ETA-valtion valvontaviranomaiselle.

Ilmoituksen on oltava riittävän yksityiskohtainen ja kattava.

9 luku

Vastuuvelka kirjanpidossa

5 §

Tasoitumäärän tavoitemäärä

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettussa vakavaraisuuspääomavaatimuksessa otetaan huomioon mahdollinen 25 luvun 4 §:ssä tarkoitettu vakavaraisuuspääomavaatimuksen korotus tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettujen riskien osalta.

5 c §

Tasoitumäärälle hyvitetävä korko

Tasoitumääräsiirron yhteydessä tasoitumäärälle hyvitetään korkoa. Hyvitettävä korko ei saa ylittää sellaista 10 luvun 7 §:ssä tarkoitettua vakavaraisuuslaskennassa vastuuelan diskonttauksessa käytettävää euron viiden vuoden riskitöntä korkoa, missä ei ole otettu huomioon 10 luvun 8 §:ssä tarkoitettua vastaavuuskorjausta eikä volatilitteettikorjausta. Hyvitettävä korko ei kuitenkaan saa olla negatiivinen.

Vakuutusyhtiöllä voi olla myös sellaiset laskuperusteet, joiden mukaan korkoa ei hyvitetä, kun tasoitusmäärä ylittää tavoitemäärän.

Varojen ja velkojen arvostaminen ja vastuovelka vakavaraisuuslaskennassa

8 §

Vastaavuuskorjauksen ja volatiliteettikorjauksen käyttäminen

Vakuutusyhtiö voi Finanssivalvonnan ennalta antamalla suostumuksella käyttää vastaavuuskorjausta korkokäyrään laskiessaan käyttämisen edellytykset täyttäviin vakuutusvelvoitteisiin liittyvää 6 §:ssä tarkoitettua parasta estimaattia. Vakuutusyhtiö, joka käyttää vastaavuuskorjausta, ei saa palata menetelmään, johon ei sisälly vastaavuuskorjausta, niin kauan kuin vastaavuuskorjauksen käyttämisen edellytykset täyttyvät. Jos vastaavuuskorjauksen käyttämisen edellytykset eivät täyty, vakuutusyhtiön on viipymättä ilmoitettava asiasta Finanssivalvonnalle ja toteutettava tarvittavat toimenpiteet niiden täyttämiseksi. Jos vastaavuuskorjauksen käyttämisen edellytykset ovat jääneet täyttymättä yli kaksi kuukautta päivämäärästä, jona vakuutusyhtiö ei enää täyttänyt ehtoja, vakuutusyhtiön on lakattava käyttämästä vastaavuuskorjausta. Vakuutusyhtiö saa Finanssivalvonnan suostumuksella käyttää vastaavuuskorjausta uudelleen aikaisintaan kahden vuoden kuluttua siitä, kun vakuutusyhtiö lakkasi käyttämästä vastaavuuskorjausta.

Vakuutusyhtiö voi käyttää Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen julkaisemaa ja Euroopan komission vahvistamaa valuuttakohtaista tai maakohtaista volatiliteettikorjausta korkokäyrään laskiessaan 6 §:ssä tarkoitettua parasta estimaattia muille kuin 1 momentissa tarkoitetuille vakuutusvelvoitteille. Maakohtaista volatiliteettikorjausta sovelletaan kyseisen maan vakuutusmarkkinoilla myytävien tuotteiden vakuutusvelvoitteiden parhaan estimaatin laskentaan.

Riskittömien korkojen volatiliteettikorjauksen suuruus vastaa 65:tä prosenttia riskikorjatusta valuuttamarginaalista.

Riskikorjattu valuuttamarginaali lasketaan erotuksena marginaalista sen koron, joka voitaisiin saada kyseisen valuutan viitesalkkuun sisältyvistä omaisuuseristä, ja kyseisen valuutan asiaankuuluvan riskittömän peruskorkokäyrän korkojen välillä, sekä kyseisen marginaalin sen osuuden välillä, joka perustuu realistiseen arvioon omaisuuseriin liittyvästä odotetusta tappiosta tai odottamattomasta luottoriskistä taikka muusta riskistä.

Volatiliteettikorjausta sovelletaan vain niihin asiaankuuluviin korkokäyrän riskittömiin korkoihin, joita ei johdeta ekstrapoloimalla 7 §:n nojalla. Asiaankuuluvien korkokäyrän riskittömien korkojen ekstrapolointi perustuu näihin korjattuihin riskittömiin korkoihin.

Kunkin asiaankuuluvan maan osalta 2 momentissa tarkoitettua riskittömien korkojen volatiliteettikorjausta kyseisen maan valuutan kohdalla on ennen 65 prosentin kertoimen soveltamista korotettava riskikorjatun maamarginaalin ja kaksinkertaisen riskikorjatun valuuttamarginaalin erotuksella, kun kyseinen erotus on positiivinen ja riskikorjattu maamarginaali on suurempi kuin 85 peruspistettä. Korotettua volatiliteettikorjausta sovelletaan kyseisen maan vakuutusmarkkinoilla myytävien tuotteiden vakuutus- ja jälleenvakuutusvelvoitteiden parhaan estimaatin laskentaan. Riskikorjattu maamarginaali lasketaan samalla tavoin kuin riskikorjattu valuuttamarginaali kyseisen maan valuutan kohdalla, mutta se perustuu viitesalkkuun, joka on edustava niiden omaisuuserien osalta, joihin vakuutus- ja jälleenvakuutusyritykset ovat sijoittaneet kyseisen maan vakuutusmarkkinoilla myytävien ja kyseisen maan valuutan määräisten tuotteiden vakuutus- ja jälleenvakuutusvelvoitteiden parhaan estimaatin kattamiseksi.

Eduskunnan vastaus EV 20/2020 vp

Lisäksi oletuksista, menetelmistä ja tarvittavista parametreista volatilitteettikorjauksen ja vastaavuuskorjauksen laskemiseksi säädetään komission asetuksen I osaston III luvun 4 jakson 3 ja 4 alajaksossa.

11 luku

Pääomavaatimukset

2 §

Vakavaraisuuspääomavaatimus

Vakavaraisuuspääomavaatimus ei saa kattaa volatilitteettikorjauksen muutoksista johtuvaa oman perusvarallisuuden tappioriskiä.

Sisäiset mallit vakavaraisuuspääomavaatimuksen laskennassa

21 a §

Finanssivalvonnan ilmoitusvelvollisuus sisäisen mallin käyttämisestä tai sen muuttamista koskevasta hakemuksesta

Finanssivalvonnan on ilmoitettava Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaiselle kaikista hakemuksista, jotka koskevat sisäisen mallin käyttämistä tai sen muuttamista. Finanssivalvonnan tai yhden tai useamman muun asianomaisen valvontaviranomaisen pyynnöstä Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen voi antaa teknistä apua Finanssivalvonnalle tai muulle asianomaiselle valvontaviranomaiselle hakemuksia koskevien päätösten osalta.

25 luku

Vakuutusyhtiön ja vakuutusomistusyhteisön valvonta

5 §

Vakavaraisuuspääomavaatimuksen täyttämättä jääminen

Finanssivalvonta voi pyytää, että Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen toteaa poikkeuksellisen epäsuotuisan tilanteen olemassaolon, jos vakuutus- tai jälleenvakuutusyritykset, joiden osuus markkinoista tai asianomaisista vakuutuslajeista on merkittävä, eivät todennäköisesti pysty täyttämään jotakin 3 momentissa säädetyistä vaatimuksista. Vain jos Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen on todennut Finanssivalvonnan tai muun valvontaviranomaisen pyynnöstä poikkeuksellisen epäsuotuisan tilanteen olemassaolon, Finanssivalvonta voi vielä

Eduskunnan vastaus EV 20/2020 vp

pidentää 4 momentin mukaisesti jatkettua määräaika kohtuullisella enintään seitsemän vuoden pituisella lisäajalla ottaen huomioon kaikki asiaan vaikuttavat tekijät. Jos jatkettua määräaika vielä pidennetään, vakuutusyhtiön on toimitettava Finanssivalvonnalle kolmen kuukauden välein selvitys, jossa esitetään toteutetut toimenpiteet ja se, miten yhtiö on edistynyt vakavaraisuuspääomavaatimuksen täyttämässä tai riskiprofiilin muuttamisessa.

27 a §

Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaiselle ja toisen ETA-valtion valvontaviranomaiselle toimitettavat tiedot rahoitusedellytysten heikentymisestä, kehittymässä olevista riskeistä tai kuluttajansuojaan liittyvistä huolenaiheista

Jos Finanssivalvonta havaitsee, että suomalaisen vakuutusyhtiön rahoitusedellytykset heikentyvät tai vakuutusyhtiö aiheuttaa muita kehittymässä olevia riskejä toisessa ETA-valtiossa palvelujen tarjoamisen vapauden tai sijoittautumisvapauden perusteella harjoittamansa liiketoiminnan vuoksi, ja rahoitusedellytysten heikentymisellä tai kehittymässä olevilla riskeillä voi olla rajat ylittäviä vaikutuksia, Finanssivalvonnan on ilmoitettava asiasta Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaiselle ja asianomaisen vastaanottavan ETA-valtion valvontaviranomaiselle.

Finanssivalvonta voi ilmoittaa Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaiselle ja asianomaisen kotivaltion valvontaviranomaiselle myös, jos Finanssivalvonnalla on kuluttajansuojaan liittyviä vakavia ja perusteltuja huolenaiheita.

Finanssivalvonta ja asianomaisen ETA-valtion valvontaviranomainen voivat saattaa 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen asian Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen käsiteltäväksi ja pyytää sen apua, jos Finanssivalvonta ja asianomaisen ETA-valtion valvontaviranomainen eivät pääse kahdenväliseen ratkaisuun.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten on oltava riittävän yksityiskohtaisia ja kattavia.

27 b §

Yhteistoimintaforumit

Finanssivalvonta voi perustaa yhteistoimintaforumin sovittuaan asiasta kaikkien muiden asianomaisten ETA-valtioiden valvontaviranomaisten kanssa.

Finanssivalvonta voi pyytää Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaista perustamaan yhteistoimintaforumin. Jos Finanssivalvonta tekee pyynnön, sen on otettava huomioon 27 a §:n 1 momentissa tarkoitettut seikat. Finanssivalvonta voi osallistua Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen tai muiden asianomaisten ETA-valtioiden valvontaviranomaisten perustaman yhteistoimintaforumin toimintaan.

Finanssivalvonnan on omasta aloitteestaan ja Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen pyynnöstä toimitettava kaikki tarpeelliset, riittävän yksityiskohtaiset ja kattavat tiedot oikea-aikaisesti yhteistoimintaforumille.

Eduskunnan vastaus EV 20/2020 vp

26 luku

Ryhmävalvonta ja ryhmän vakavaraisuuslaskenta

28 §

Valvontaviranomaisten päätös ryhmän sisäisestä mallista

Finanssivalvonnan on ryhmävalvojana viipymättä ilmoitettava hakemuksen vastaanottamisesta muille valvontakollegioon kuuluville valvontaviranomaisille ja Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaiselle sekä toimitettava niille täydellinen hakemus mukaan lukien vakuutusyhtiön toimittamat asiakirjat. Finanssivalvonnan tai muun asianomaisen valvontaviranomaisen pyynnöstä Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen voi antaa teknistä apua sitä pyytäneelle valvontaviranomaiselle hakemuksia koskevien päätösten osalta.

Jos yhteistä päätöstä ei kuitenkaan tehdä kuuden kuukauden määräajassa eikä mikään asianomaisista valvontaviranomaisista ole pyytänyt Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen ratkaisua taikka jos Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen ei tee päätöstä Euroopan vakuutusvalvonta-asetuksen 19 artiklan 3 kohdan mukaisesti, Finanssivalvonnan on ryhmävalvojana tehtävä päätös asiassa. Finanssivalvonnan on otettava päätöksessä huomioon muiden asianomaisten valvontaviranomaisten näkemykset.

35 §

Päätös menettelyn soveltamisesta

Jos yhteistä päätöstä ei kuitenkaan tehdä kolmen kuukauden määräajassa eikä mikään asianomaisista valvontaviranomaisista ole pyytänyt Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen ratkaisua taikka jos Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen ei tee päätöstä Euroopan vakuutusvalvonta-asetuksen 19 artiklan 3 kohdan mukaisesti, Finanssivalvonnan on ryhmävalvojana tehtävä päätös asiassa. Päätöstä tehdessään Finanssivalvonnan on otettava huomioon muiden asianomaisten valvontaviranomaisten sekä muiden valvontakollegioon kuuluvien valvontaviranomaisten esittämät näkemykset.

Eduskunnan vastaus EV 20/2020 vp

31 luku

Vakuutusyhtiön toimintaa koskevat muut säännökset

5 §

Vakuutusmatemaatikon yleinen kelpoisuus

Vakuutusmatemaatikolta edellytetään:

- 1) ylempää korkeakoulututkintoa, jossa syventävät opinnot on suoritettu matematiikassa, tai muuta vastaavat vaatimukset täyttävää ylempää korkeakoulututkintoa;
- 2) riittäviä tietoja vakuutusmatematiikasta, riskiteoriasta, sijoitustoiminnasta, todennäköisyyslaskennasta, tilastotieteestä, taloustieteestä, tietojenkäsittelystä, kirjanpidosta ja muilta vakuutusmatemaatikolta edellytettäviltä aloilta sekä vakuutuslainsäädännöstä ja muista vakuutusyhtiötä koskevista säännöksistä ja määräyksistä;
- 3) käytännön kokemusta 6 luvun 20 §:ssä säädetyistä tai niihin rinnastettavista vakuutusmatemaatikon tehtävistä.

6 §

Vakuutusmatemaatikon tutkintolautakunta

Muuttaessaan 2 momentin nojalla antamiaan tutkintovaatimuksia lautakunnan on huolehdittava riittävästä siirtymäajasta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (354/1997) 1 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 686/2019, seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 20/2020 vp

1 §

Lain soveltamisala

Työeläkevakuutusyhtiöön ei kuitenkaan sovelleta vakuutusyhtiölain 1 luvun 2 a, 3, 3 a—3 c, 4, 5, 11 a ja 11 b §:ää, 13 §:n 1 momenttia sekä 14—16, 16 a, 17, 19, 24 a—24 c ja 25 §:ää, 2 luvun 1 a §:ää, 3 §:n 1—5 momenttia, 4, 5 ja 5 a §:ää, 6 §:n 2 ja 3 momenttia, 7 ja 9 b §:ää, 10 §:n 1 momentin 3 kohtaa sekä 12, 16, 17, 18 a, 18 b, 19 ja 20 §:ää, 3 lukua, 4 luvun 2—6 §:ää, 5 luvun 2 §:n 2 momenttia, 3, 6 a, 18 ja 18 a §:ää ja 22 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa, 6 luvun 1, 2, 2 a, 3, 4, 4 a, 5, 7, 7 a, 8—12, 12 a, 14—17, 18 ja 20 a—20 e §:ää, 21 §:n 1, 3 ja 5 kohtaa ja 22 §:ää, 7 luvun 6 §:ää, 8 luvun 24 ja 26 §:ää, 8 a lukua, 9 luvun 1—5, 5 a—5 d ja 7—12 §:ää ja 13 §:n 2 kohtaa, 10—13 ja 13 a lukua, 14 luvun 5 §:ää, 16 luvun 2 §:n 2, 4 ja 6 momenttia, 5 §:n 3 momenttia, 6 §:n 4 momenttia sekä 8—10 ja 13 §:ää, 17 luvun 2 §:n 3 momenttia, 19 luvun 10 §:n 1 ja 2 momenttia, 20 luvun 10 §:n 1 ja 2 momenttia, 21 luvun 6 ja 7 §:ää, 12 §:n 1 ja 2 momenttia ja 17—21 §:ää, 23 luvun 9 §:n 2 ja 3 momenttia ja 31 §:n 3 momenttia, 24 lukua, 25 luvun 1 §:ää, 3 §:n 2 momenttia, 4—7 §:ää, 16 §:n 1 momenttia eikä 25—27, 27 a ja 27 b §:ää, 26 lukua eikä 31 luvun 2, 4 ja 10 §:ää.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

vakuutusten tarjoamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutusten tarjoamisesta annetun lain (234/2018) 5 §:n 1 momentin 13 kohta, 40 §:n 2 momentti, 41 §:n 2 momentti ja 58 §:n 1 momentti seuraavasti:

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

13) *ammattimaisella asiakkaalla* sijoituspalvelulain 1 luvun 23 §:ssä tarkoitettua ammatti-
maista asiakasta;

Eduskunnan vastaus EV 20/2020 vp

40 §

Kytkykaupan kielto kuluttajakaupassa

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta vakuutuksiin, jotka tarjotaan sijoituspalvelulain 1 luvun 15 §:ssä tarkoitetun sijoituspalvelun, kuluttajansuojalain 7 luvun 1 §:ssä tarkoitetun kuluttajaluoton tai maksupalvelulain (290/2010) 8 §:n 5 kohdassa tarkoitetun maksutilin ohessa.

41 §

Yhdistetyt tarjoukset ja vakuutusta oheistuotteena koskeva kytkykaupan kielto muussa kuin kuluttajakaupassa

Jos vakuutus tarjotaan tavaran tai muun palvelun kuin vakuutuksen ohessa siten, että vakuutus on oheistuote ja tavara tai muu palvelu on päätuote, muulle asiakkaalle kuin 40 §:ssä tarkoitetuille, asiakkaalle on tarjottava mahdollisuus ostaa tarjottava tavara tai palvelu erikseen. Edellä tässä momentissa säädettyä ei kuitenkaan sovelleta vakuutuksiin, jotka tarjotaan sijoituspalvelulain 1 luvun 15 §:ssä tarkoitetun sijoituspalvelun, kuluttajansuojalain 7 luvun 1 §:ssä tarkoitetun kuluttajaluoton tai maksupalvelulain 8 §:n 5 kohdassa tarkoitetun maksutilin ohessa.

58 §

Vastuuvakuutus

Vakuutusmeklarilla on oltava Finanssivalvonnan hyväksymä vastuuvakuutus niiden ammatillisesta virheestä aiheutuvien vahinkojen korvaamiseksi, joista vakuutusmeklari on tämän lain mukaan vastuussa. Vastuuvakuutuksen määrän on oltava vähintään 1 300 380 euroa vahinkoa kohti ja yhteensä 1 924 560 euroa kaikkien vahinkojen osalta vuotta kohti. Sivutoimisen vakuutusmeklarin vastuuvakuutuksen määrän on oltava kohtuullisessa suhteessa vakuutusten tarjoamista koskevan liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen nähden.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Laki

vakuutusopimuslain 5 d §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutusopimuslain (543/1994) 5 d §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 238/2018, seuraavasti:

5 d §

Poikkeukset eräistä vakuutuksenantajan velvollisuuksista

Jos vakuutuksen hakija on sijoituspalvelulain (747/2012) 1 luvun 23 §:ssä tarkoitettu ammat-
timainen asiakas, tältä ei tarvitse pyytää tämän lain 4 b §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja eikä
tälle tarvitse antaa 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja eikä tehdä 5 c §:ssä tarkoitettua sijoit-
usvakuutuksen asianmukaisuuden ja soveltuvuuden arviointia.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 ____.

Helsingissä 2.4.2020

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri